Kendi sesimi öyküde buldum

Elif Erdoğan: Günümüzde hep acelemiz var. Gün içinde kapıldığımız telaş çoğu kez okumaya ayıracağımız vakti de baltalıyor. Kısa öyküler burada benim için zamanı biraz eğip bükmeye, yavaşlatmaya yarıyor. Kitaba elimin uzanmadığı bazı vakitler bir kaçış planı olarak böyle metinlere sarılıyorum

EGE YATIR

Yazar Elif Erdoğan ile geçen ay Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan yeni öykü kitabı '*Dokuzdan Küpe Çiçeği*' üzerine konuştuk.

Öykü maceranızdan ve yazı düzeninizden konuşarak başlayalım. Neydi sizi bu türe çeken? Sizi bir öykü yazmak için masa başına çağıran ne oluyor? Yazıyla ilişkiniz nasıl, bir zorunluluk mu yoksa bir tutku mu?

Zihnimde her şeyin en başına gittiğimde kendimi kütüphanelerde, kitaplar arasında buluyorum, benim için her şey oralarda başladı. Hiç sevmediğim kitapların bile kapağıyla, fontuyla, adıyla, kokusuyla bir şekilde ilişki kuruyorum. Bu yüzden yalnızca yazıya değil okumaya, kitaplara karşı bir tutkudan bahsedebilirim. Zaman zaman başka türlerde de yazmayı denedim, kendi sesimi burada bulduğum için öyküde kaldım.

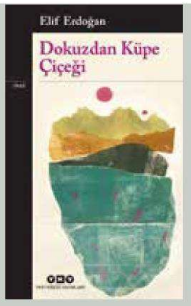

DOKUZDAN KÜPE ÇİÇEĞİ
Elif Erdoğan
Yapı Kredi Yayınları, 2021

Gün içinde hepimiz pek çok karşılaşma yaşıyoruz, ben bu karşılaşmaların bir yerlerinden tutup cebime bir şeyler atıyorum. Bazen bu şeyler cebimde yazmaya değer çağrışımlara evriliyor, hemen oturup yazıyorum. Bunlar olmadığında da mutlaka oturuyorum yazıya, Michelangelo'nun heykelleri için *ben heykel yaratmıyorum, heykeller o taşların içinde zaten var, ben sadece fazlalıkları alıyorum* dediği gibi ben de beyaz sayfadan görülmeyen o hikâyeleri çıkarmaya çalışıyorum.

'Dokuzdan Küpe Çiçeği' ilk öykü toplamınız. Kitapta bir araya gelen öyküleri ortak çatı altında toplayan duygular ne oldu?

Öykülerimi yakın zaman dilimlerinde yazmam dışında bir ortaklık gözetmeden kitaba dâhil ettim. Bir çatıdan söz edeceksem bu duygudan çok 'zaman' olur sanırım.

Kısa, kimi zaman çok kısa öyküler okuyoruz kitapta. Fakat tahkiye de her zaman yanı başınızda. Öykü ve hikâye anlatıcılığı nasıl bir araya geliyor? Dahası, siz kendinizi nerede konumlandırıyorsunuz? Öyküde mi, hikâyede mi?

Benim için hikâye öykünün sesi, kulağa değen yani sözlü bir anlatıya dönüşmüş hali. Ama bu konuya dair söylenenlere ne zaman baksam varılan yeri tam anlamıyla içselleştiremiyorum, buna kendi fikrim de dâhil. Bu yüzden iki kavramdan da ayrı konumlanmak istemem.

Öykü, tür olarak yazarına anlatım olanakları açısından pek çok olanak tanır, aynı şekilde okuruna da. Siz bu bağlamda nasıl bir ilişki kurmak istediniz okurunuzla?

Bu sorunun bende iki türlü cevabı var. İlki hep acelemiz olmasıyla ilgili. Gün içinde kapıldığımız telaş çoğu kez okumaya ayıracağımız vakti de baltalıyor. Kısa öyküler burada benim için zamanı biraz eğip bükmeye, yavaşlatmaya yarıyor. Kitaba *elimin uzanmadığı* bazı vakitler bir kaçış planı olarak böyle metinlere sarılıyorum. 'Dokuzdan Küpe Çiçeği'yle ben de okura böyle bir olanak sunmayı istedim.

İkincisi hep güvenli alanda kalma eğilimimizle ilgili. Yazdıklarımla kendimce öykünün sınırlarını yoklamaya çalıştım, bazı öykülerimi bir duvar, bir dikenli tel olarak ördüm. Bazılarıysa kendime bir alıştırma olarak yazdıklarımdan ibaret. Böyle ayrıksı duran metinler gördüğümde yazıya koyulduğum çok olmuştur. Okurun burada bir yerinden tutup cebine atacağı, onu da yazıya, çiziye, söze yahut bir hayale götüren çağrışımlar bulabileceğini hayal ediyorum.

Öykü çok güçlü bir gelenek edebiyatımızda ve her dönem kendi yıldızlarını da doğurmayı başardı. Fakat sizin kaleminizden çıkanlar gibi kısa öyküler, pek alışkını olmadığımız bir form. Merakım şu: Hangi yollardan geçerek yakınlaştınız bu formla? Ve tabii bu formda takip ettiğiniz, usta saydığınız yazarları da öğrenmek isterim.

Daha önce de söylediğim gibi farklı türlerde yazmayı denedim fakat hiç uzun bir öykü yazmayı denemedim, bile isteye kısa öyküler yazarak başladım yola. Okumalarıma baktığımda dilde sadeliği bulan metinlerden zevk aldığımı biliyordum. Kendimi görmek istediğim yer de orasıydı. Yazmaya başladığımdaysa olabildiğince az sözle anlatmanın çekimine bir kere kapıldım ve buradaki yerimi asıl sağlamlaştıran form da benim için kısa öykülerdi. Ferit Edgü benim için olmak istediğim yeri gösteren en büyük işaretlerden biri oldu. Aklıma ilk gelen diğer isimler, Lydia Davis ve Augusto Monterroso.

Modern anlatıların birçoğunda da artık daha kısa metinler görüyoruz. Çağın getirdiği bir ihtiyaç mı bu sizce?

Çağın getirdiği ve gerektirdiği hız bir telaşa yol açıyor ve dâhil olduğumuz tüketim düzeni içinde yavaşlama arzumuz varsa bile çoğu zaman bunu gözetemiyoruz. Tüm bu vakitsizlik hali için kısa metinler hem yazma hem okuma alanından bakıldığında bir ihtiyacı karşılıyor bana kalırsa.

Öyküleriniz için bir ortak duygudan bahsedeceksek buna "umut" diyebiliriz sanırım. Gerçekten bu umut mu yazdırıyor size?

Aslında yazının başına her türden duyguyla oturduğum oldu, tek bir odağa göre hareket etmedim. Ama diğer taraftan günün bize getirdikleri özellikle son zamanlarda bir karamsarlığa yol açıyor. Karamsarlık hep kaçtığım, içinde uzun kalmaktan çekindiğim bir duygu. Yazdıklarım umuda çıkıyorsa bu kaçıştan kaynaklanıyor olabilir.

Yazı yolculuğunuzun başı oldu 'Dokuzdan Küpe Çiçeği'. Nereye doğru uzansın istersiniz? Yazarlıktaki hayallerinizi konuşarak bitirelim...

Benim hayalim diliyle, hikâyesiyle, yoldan sapmalarıyla zamansız bir kitap yazmak. Bir yazar olarak anılacaksam yazmaya, çizmeye, üretmeye götüren türden bir yazar olmak isterim.